

CHRISTELIJKE ETHIEK VAN PARTNERRELATIES EN SEKSUALITEIT

academiejaar 2020-2021

ILSE CORNU

PRAKTISCH

BASIS:

Ethisch zinmodel +
christelijke grond en horizon +
sacrament van het huwelijk

TOEPASSINGEN:

H2: Tieners

H3: Holebi-relaties

H4: De vruchtbare mens

INLEIDING

Feitelijk ethos

- 1) relatie, huwelijk, seksualiteit, ouderschap:
 - andere belevingsvolgorde
 - geen noodzakelijke samenhang want mgl als autonome subsystemen
- 2) zwangerschap en ouderschap als keuze en 'project' ipv als plicht of noodlot

I. MOTIVATIES & CONTEXT

1.1 bewust en onbewust

1.2 motivaties

1.3 angsten en weerstanden

1.4 het fantastische kind

I. MOTIVATIES & CONTEXT

1.1 bewust en onbewust

verstand > < gevoel
meervoudig en meerlagig

I. MOTIVATIES & CONTEXT

1.2 motivaties in de kinderswens:

- verlangen naar tederheid
- verlangen naar symbiose
- functielust
- vanuit de psychogenese
- bewijs van mannelijkheid of vrouwelijkheid

I. MOTIVATIES & CONTEXT

1.2 motivaties in de kindwens:

- schakel tussen verleden en toekomst
- sociaal prestige
- leven doorgeven
- zingeving

I. MOTIVATIES & CONTEXT

1.3 angsten en weerstanden tgo het kind

- inperking eigen mogelijkheden
- kruispunt van (gender-)rollen & idealen
- bedreiging gezondheid
- tegenstrijdige verwachtingen van anderen

I. MOTIVATIES & CONTEXT

1.3 angsten en weerstanden tgo het kind

- zwangerschap psychisch zwaar
- op niveau van het kind moeten komen
- angst voor verlies van het kind
- angst voor verlies seksuele aantrekkelijkheid

I. MOTIVATIES & CONTEXT

1.4 Het fantastische kind

- verwachtingsfantasme
- noodzaak voor subject-wording
- verschil gedroomd en reëel kind
- projectiescherm of alteriteit?

II. ZINVOLHEID VAN DE KINDERWENS

VOORAF: ingekaderd in huwelijksopvatting van Vaticanum II:

→ **Seksualiteitsbeleving heeft eigen waarde ...**

GS 49: „De geheel eigen wijze om deze liefde tot uitdrukking en voltooiing te brengen is de eigenlijk gezegde huwelijksomgang (*matrimonii opere*). Daarom zijn de akten (*actus*), waardoor de echtgenoten hun intieme en kuise eenwording verwezenlijken, moreel goede en waardige handelingen, die, als ze op echt menselijke wijze (*modo vere humano*) gesteld worden, de wederzijdse overgave uitdrukken en verdiepen, waardoor ze elkaar in blijdschap en dankbaarheid verrijken.”

II. ZINVOLHEID VAN DE KINDERWENS

→ ... ook onafhankelijk van procreatief doel ...

GS 50: Het huwelijk is echter niet alleen ingesteld voor de voorplanting, maar zijn aard zelf als onontbindbaar verbond tussen personen en het welzijn van de kinderen vereisen, dat ook de wederzijdse liefde van de echtgenoten zich uit op de juiste manier, steeds toeneemt en rijper wordt. Vandaar dat, ook als er geen kinderen zijn, ondanks het vaak zo vurig verlangen van de echtgenoten, het huwelijk blijft bestaan als gemeenschap en verbondenheid van heel het leven, en zijn waarde en onontbindbaarheid behoudt.

II. ZINVOLHEID VAN DE KINDERWENS

→ ... **terwijl vruchtbaarheid toch wezenlijk blijft** ...

- GS blijft vasthouden aan procreatie als doel van huwelijk/sliefde: "Het huwelijk en de huwelijksliefde zijn krachtens hun aard gericht op het voortbrengen en opvoeden van kinderen. Van het huwelijk zijn de kinderen waarlijk een uitmuntend geschenk en zijzelf dragen hogelijk (*maxime*) bij tot het welzijn van de ouders." (GS 50,1; ook 48,1)
- Doel bestaat erin: "[...zonder dat men daarom de andere doeleinden van het huwelijk mag onderschatten,] aan de echtgenoten de edelmoedige bereidheid te geven om samen te werken met de liefde van de Schepper en Verlosser, die door hen zijn gezin voortdurend uitbreidt en verrijkt." (GS 50,1)

II. ZINVOLHEID VAN DE KINDERWENS

- integrale visie op vruchtbaarheid vanuit *relatiebeleving*:
 - Klassieke hiërarchische doeleindenleer verlaten
 - Vruchtbaarheid als “medeschepping” van de mens met de schepper: niet zozeer biologische act maar personaal gebeuren (menselijke vrijheid)
 - Kind niet een abstract *bonum (prolis)* maar “vrucht”, “geschenk”, “expressie”, “bekroning” van huwelijksliefde
 - Perspectief vanuit echtpaar, niet vanuit kerk of maatschappij: kindwens en ouderschap staan centraal, niet het “verwekken van kinderen”

II. ZINVOLHEID VAN DE KINDERWENS

2.1 Van zwangerschapswens naar edelmoedig ouderschap

- zwangerschaps- of verwekkingswens: focus op eigen ik
- kindwens: kind als projectiescherm (subjectief, egocentrisch, instrumenteel)
- ouderschapswens: gericht op alteriteit van het kind + gezamenlijke wens)

II. ZINVOLHEID VAN DE KINDERWENS

2.2 Geen kwantiteit maar kwaliteit

- edelmoedig is niet: véél kinderen
- wel: principiële openheid op kinderen
- vrijwillig gekozen kinderloosheid:
 - *is niet altijd egoïstisch of anti-kind
 - *kan om proportionele redenen

II. ZINVOLHEID VAN DE KINDERWENS

2.2 Geen kwantiteit maar kwaliteit

AL nr. 167: Toch mogen we de heilzame waarschuwing van de heilige Joannes Paulus II niet vergeten, waarin hij verantwoord ouderschap niet ziet als “onbegrensde voortplanting of een gebrek aan bewustzijn van wat kinderen grootbrengen inhoudt, maar eerder als de mogelijkheid aan koppels gegeven om hun onvervreemdbare vrijheid op een wijze en verantwoordelijke manier te gebruiken door rekening te houden met de sociale en demografische werkelijkheid alsook met de eigen situatie en hun rechtmatige verlangens.”

III. CONCRETE REALISATIE VAN DE KINDERWENS

3.1 Verantwoord ouderschap

3.2 Indicaties voor verantwoord ouderschap

III. CONCRETE REALISATIE VAN DE KINDERWENS

3.3 Vruchtbaarheidsregeling: anticonceptieve methoden

3.4 Vruchtbaarheidsregeling: medisch begeleide voortplanting

3.5 Het belang van lichamelijkheid: tussen naturalisme en culturalisme

III. CONCRETE REALISATIE VAN DE KINDERWENS

3.1 Verantwoord ouderschap

- concreet kiezen en beslissen ivm vruchtbaarheid & kinderen
- gezinsplanning: tussen beheersing en de natuur zijn gang laten gaan
- eigen planning niet absoluut

III. CONCRETE REALISATIE VAN DE KINDERWENS

3.2 Indicaties voor verantwoord ouderschap

- in geweten beïnvloedende factoren afwegen
- indicatie = knipperlicht, groei-opgave
- hiërarchische volgorde
- cf. GS 50 en 51; HV 10; reeds Pius XII in 1951

III. CONCRETE REALISATIE VAN DE KINDERWENS

- Echtgenoten “zullen...hun taak met menselijke en christelijke verantwoordelijkheid vervullen; en in een geest van volgzame eerbied jegens God en **in gezamenlijk beraad en met gezamenlijke inspanning** zullen zij zich een goed gefundeerd oordeel trachten te vormen” (GS 50,2)
- Eigen geweten volgen + objectieve criteria in acht nemen, “**ontleend aan de natuur van de persoon en zijn handelingen**, criteria, die onverkort de betekenis van de wederzijdse overgave en van de menselijke voortplanting handhaven in het kader van de ware liefde” (GS 51,3)
- Wat methodes betreft, wordt enkel gezegd: “geen wegen inslaan, die door het leerambt, bij zijn interpretatie van de goddelijke wet, worden afgekeurd” (GS 51,3) → wordt vervolgd in *Humanae vitae*

III. CONCRETE REALISATIE VAN DE KINDERWENS

1) Relationele en familiale draagkracht

- draagkracht relatie
- draagkracht partners, fysiek én emotioneel
- draagkracht andere kinderen
- draagkracht nieuw samengestelde gezinnen

III. CONCRETE REALISATIE VAN DE KINDERWENS

2) Zelfontplooiing & sociale contacten

- nood aan eigen tijd/ruimte, eigen sociaal leven
- voortdurend in beweging
- voorwaarde voor vruchtbare relatie

III. CONCRETE REALISATIE VAN DE KINDERWENS

3) Medische toestand ouders

- basisvoorwaarde van respect en niet-schade
- zowel fysiek als psychisch
- beide partners
- *worst case-scenario?* (cfr. Gianna Beretta Molla)

III. CONCRETE REALISATIE VAN DE KINDERWENS

4) Eugenetische indicatie

- erfelijke belasting, risico op handicap
- respect voor elk leven > < afzien van verwekking

III. CONCRETE REALISATIE VAN DE KINDERWENS

4) Eugenetische indicatie

AL 47: Gezinnen die liefdevol de zware beproeving van een gehandicapt kind aanvaarden, verdienen een grote bewondering. Zij geven de Kerk en samenleving een kostbaar getuigenis van trouw aan de gave van het leven. Het gezin kan met steun van de christelijke gemeenschap, op de lange weg van aanvaarding en aandacht voor het mysterie van de kwetsbaarheid, nieuwe gebaren en communicatievormen, alternatieve vormen van begrip en identiteit ontdekken. Mensen met een handicap zijn voor het gezin een geschenk en een gelegenheid om te groeien in liefde, onderlinge hulp en eenheid [...]. Het gezin dat met een gelovige blik de aanwezigheid van mensen met een handicap aanvaardt, kan de kwaliteit en de waarde van alle leven, met zijn behoeften, rechten en kansen, erkennen en waarborgen. Het zal in iedere levensfase aandringen op dienstverleningen en zorgen en het zal een warme aanwezigheid bevorderen.

III. CONCRETE REALISATIE VAN DE KINDERWENS

4) Eugenetische indicaties

- doel prenatale diagnostiek: integriteit kind & moeder bevorderen
- niet: uitsluiten gehandicapt leven
- respect voor gewetenskeuze (www.fara.be)
 - afbreken gewenste zwangerschap of krijgen van kind met een beperking: tweemaal een rouwproces

III. CONCRETE REALISATIE VAN DE KINDERWENS

5) Familiaal-economische situatie

- reële zorg
- kritisch tgo maatschappelijke eisen
- multiproblematiek van kansarme gezinnen

III. CONCRETE REALISATIE VAN DE KINDERWENS

6) Macro-ethisch: demografisch, ecologisch, politiek

- Bevolkingsvraagstuk, denataliteit & vergrijzing
- ecologische voetafdruk & gezondheidsrisico's vanuit milieu
- politiek regime & regionale stabiliteit

III. CONCRETE REALISATIE VAN DE KINDERWENS

6) Macro-ethisch: demografisch, ecologisch, politiek

AL 42: De demografische terugval, te wijten aan een anti-geboortementaliteit en aangemoedigd door de wereldpolitiek op het vlak van reproductieve gezondheid, zorgt niet alleen voor een situatie waarin de vernieuwing van de generaties niet langer wordt verzekerd, maar riskeert ook nog eens om op termijn te leiden tot een economische verarming en een verlies van hoop in de toekomst. Ook de ontwikkeling van de biotechnologie heeft een sterke impact op de nataliteit. Andere factoren kunnen eraan toegevoegd worden zoals "de industrialisatie, seksuele revolutie, angst voor overbevolking, economische problemen [...].

III. CONCRETE REALISATIE VAN DE KINDERWENS

De consumptiemaatschappij kan mensen ook afraden kinderen te krijgen, eenvoudigweg om zo hun vrijheid en levensstijl te behouden". Het is waar dat het rechtschapen geweten van echtgenoten, als ze zeer edelmoedig geweest zijn in het doorgeven van leven, hen kan oriënteren naar de beslissing om het aantal kinderen omwille van ernstige redenen te beperken, maar bovendien "verwerpt de Kerk met alle kracht, uit liefde voor de waardigheid van het geweten, dwingende tussenkomsten van de staat ten gunste van geboortebeperking, sterilisatie of zelfs abortus". Deze maatregelen zijn onaanvaardbaar, zelfs op plaatsen met een hoog geboortecijfer; maar het is opvallend dat politici ze ook aanmoedigen in landen die lijden onder het drama van een laag geboortecijfer. Zoals de bisschoppen van Korea het verwoordden, is dit "handelen op een tegenstrijdige manier door zijn eigen plicht te verwaarlozen".

III. CONCRETE REALISATIE VAN DE KINDERWENS

3.3 Vruchtbaarheidregeling:

- **anticonceptieve methoden**
- **reproductieve technologieën**